

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาที่คุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลและสังเคราะห์เบื้องต้น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และตัวแปรที่จะศึกษา

2. การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และขนาดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่อง " ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน " ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามดังกล่าวมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ "ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน"

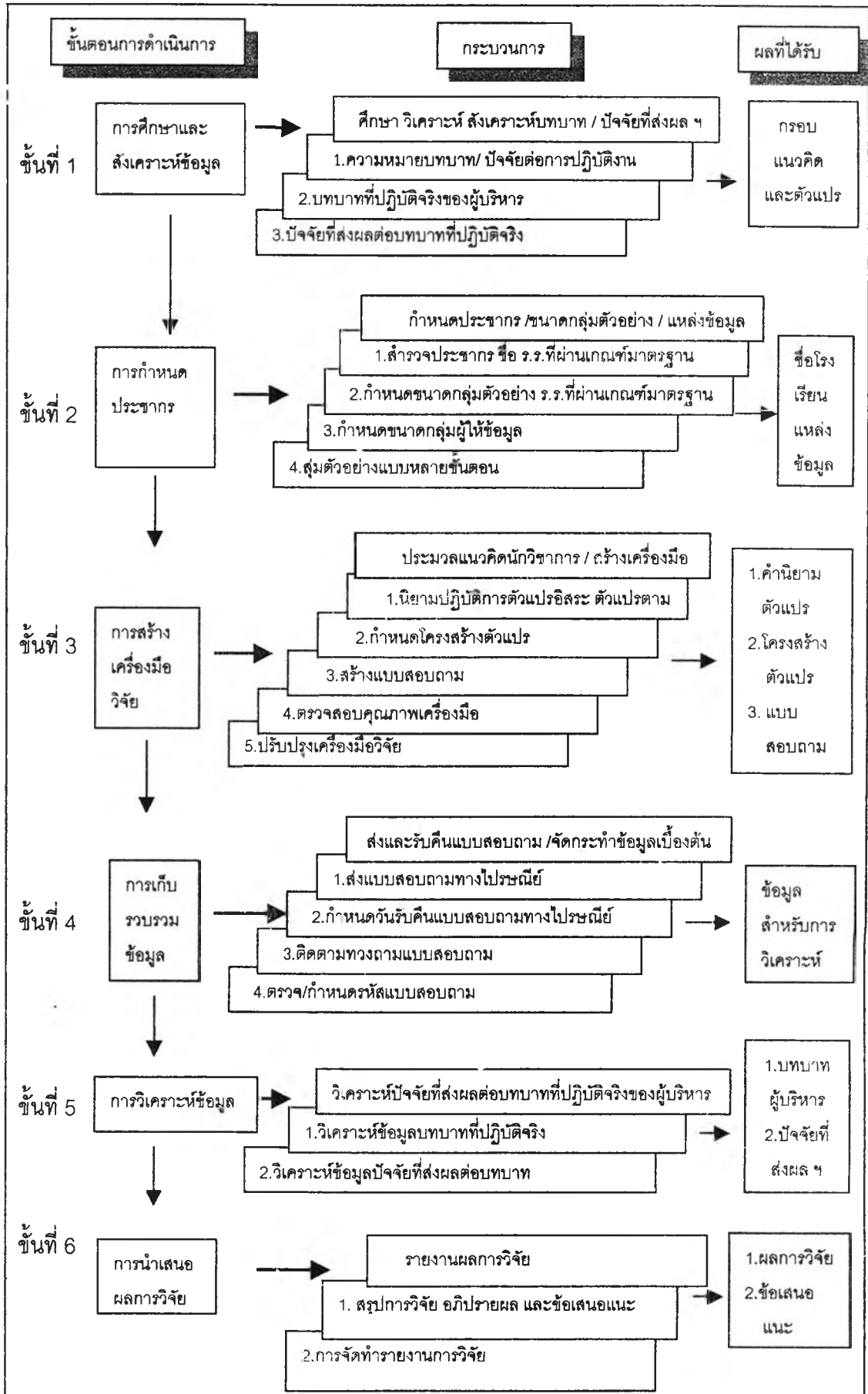
ตอนที่ 3 สำนวนสภาพเป็นจริงเกี่ยวกับ "บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน"

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. การนำเสนอผลการวิจัยโดยแสดงขั้นตอนการวิจัยโดยสรุป ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาข้อมูลและสังเคราะห์เบื้องต้น

การศึกษาข้อมูลและสังเคราะห์เบื้องต้นเป็นการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด เกี่ยวกับความหมายของบทบาท บทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่ปฏิบัติจริง จากแนวคิดของนักวิชาการและบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจากเอกสารและงานวิจัย และแนวปฏิบัติตามมาตรฐานตำแหน่งของหน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์ ได้ข้อสรุปบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งใช้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในลักษณะของตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรตาม คือ บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 บทบาท ได้แก่ บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ บทบาทด้านการบริหารงานธุรการ บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล บทบาทด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน บทบาทด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และบทบาทด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ
2. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 กลุ่มปัจจัยได้แก่ กลุ่มปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มปัจจัยด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน กลุ่มปัจจัยด้านองค์การ และกลุ่มปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ

การกำหนดประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยวิเคราะห์

1. ประชากร การกำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้กำหนดจาก โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 2,397 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้คะแนนการประเมินคุณภาพระดับมาตรฐานกลาง คือ มีคะแนนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปจากระบบคะแนนเต็ม 5.00 และใช้จำนวนประชากรดังกล่าวนี้ เป็นฐานสำหรับกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยกำหนดภายใต้ความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ และระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากร 2,397 โรงเรียน ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 345 โรงเรียน (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2537) ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากรให้ได้มากที่สุดภายใต้ข้อจำกัดของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 396 โรงเรียน

3. การสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จึงสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ใช้การสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (บุญเรือง ขจรศิลป์, 2539) แบ่งกลุ่มประชากรเป็น 76 กลุ่ม ตามเขตการปกครอง 76 จังหวัด แบ่งกลุ่มประชากรในแต่ละจังหวัดออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3.2 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากชื่อโรงเรียนแต่ละขนาดในแต่ละจังหวัดให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จากการคำนวณค่าร้อยละของขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ (345) ต่อ จำนวนประชากร (2,397) นั่นคือ $\frac{345}{2397} \times 100$ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.143 ของจำนวนโรงเรียนแต่ละขนาด ตัวอย่าง เช่น ในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานกลางของกรมสามัญศึกษาจำนวน 90 โรงเรียน จำนวนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ 0.143 ของ 90 คิดเป็น 12.87 เท่ากับ 13 โรงเรียน เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 396 โรงเรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างตามวิธีการข้างต้น นำเสนอเป็นตาราง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัดและขนาดโรงเรียน

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ร.ร.ขนาด	ร.ร.ขนาด	ร.ร.ขนาด	
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	
1	นครปฐม	1	2	1	4
	นนทบุรี	1	1	2	4
	ปทุมธานี	1	2	1	4
	สมุทรปราการ	-	1	2	3
	สมุทรสาคร	-	1	-	1
2	นราธิวาส	1	1	-	2
	ปัตตานี	1	1	1	3
	ยะลา	1	-	1	2
	สตูล	-	1	-	1
3	ชุมพร	1	2	1	4
	นครศรีธรรมราช	4	6	2	12
	พัทลุง	1	2	1	4
	สงขลา	1	3	2	6
	สุราษฎร์ธานี	2	4	1	7
4	กระบี่	-	1	1	2
	ตรัง	1	2	1	4
	พังงา	1	1	-	2
	ภูเก็ต	-	-	1	1
	ระนอง	1	-	-	1
5	กาญจนบุรี	1	3	1	5
	ประจวบคีรีขันธ์	-	2	1	3
	เพชรบุรี	1	1	1	3
	ราชบุรี	1	2	1	4
	สมุทรสงคราม	1	-	1	2
	สุพรรณบุรี	1	4	1	6

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม	
		ร.ร.ขนาด	ร.ร.ขนาด	ร.ร.ขนาด		
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
6	ชัยนาท	1	2	-	3	
	พระนครศรีอยุธยา	2	2	1	5	
	ลพบุรี	1	2	1	4	
	สระบุรี	1	2	1	4	
	สิงห์บุรี	1	1	-	2	
	อ่างทอง	1	1	1	3	
	อุทัยธานี	1	1	-	2	
	7	กำแพงเพชร	2	3	-	5
ตาก	2	2	-	4		
7	นครสวรรค์	2	2	1	5	
	พิจิตร	3	2	-	5	
	พิษณุโลก	4	2	1	7	
	เพชรบูรณ์	2	3	1	6	
	สุโขทัย	1	2	2	5	
	อุตรดิตถ์	1	2	-	3	
	8	เชียงราย	1	5	1	7
	เชียงใหม่	1	3	2	6	
8	น่าน	2	1	1	4	
	แพร่	1	1	1	3	
	แม่ฮ่องสอน	1	1	-	2	
	ลำปาง	2	2	2	6	
	ลำพูน	-	1	1	2	
	พะเยา	-	2	-	2	
	9	ขอนแก่น	7	6	3	16
	เลย	1	3	1	5	
9	สกลนคร	2	4	1	7	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ร.ร.ขนาด	ร.ร.ขนาด	ร.ร.ขนาด	
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	
9	หนองคาย	3	3	1	7
	อุดรธานี	4	6	2	12
	หนองบัวลำภู	1	1	1	3
10	กาฬสินธุ์	4	4	2	10
	นครพนม	2	3	1	6
	มหาสารคาม	2	3	2	7
	ยโสธร	1	2	1	4
	ร้อยเอ็ด	2	6	2	10
	อุบลราชธานี	3	5	2	10
	มุกดาหาร	2	2	-	4
	อำนาจเจริญ	2	2	-	4
11	ชัยภูมิ	3	4	2	9
	นครราชสีมา	6	8	4	18
	บุรีรัมย์	3	6	2	11
	ศรีสะเกษ	3	6	1	10
	สุรินทร์	3	6	1	10
12	จันทบุรี	1	2	1	4
	ฉะเชิงเทรา	2	2	1	5
	ชลบุรี	1	2	2	5
	ตราด	1	1	-	2
	นครนายก	1	1	1	3
	ปราจีนบุรี	2	1	-	3
	ระยอง	1	2	-	3
	สระแก้ว	1	2	1	4
กทม.	กรุงเทพมหานคร	1	3	15	19
รวม		121	184	91	396

3. แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ 3 ตอน คือ

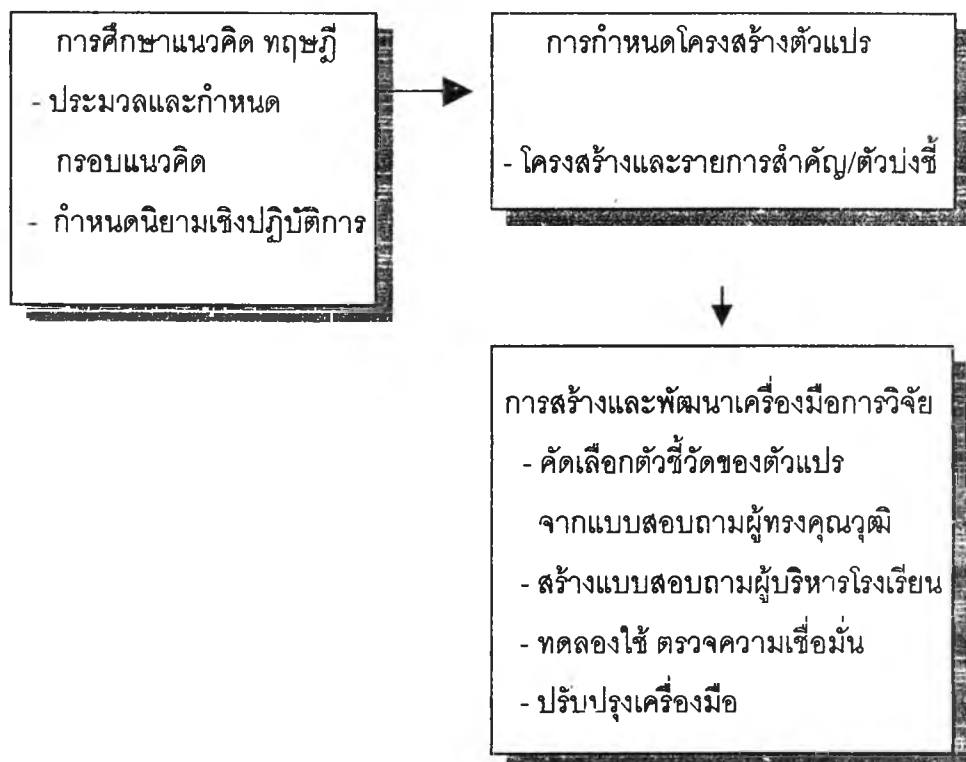
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ"ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน"

ตอนที่ 3 สัมผัสสภาพ"บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา"

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

นำเสนอรายละเอียดขั้นตอนจากแผนภูมิที่ 7 ได้ดังนี้

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี

ในขั้นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีนี้ผู้วิจัยดำเนินการประมวลแนวคิดนักวิชาการ ด้วยการศึกษเอกสารและงานวิจัย ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ประมวลแนวคิด เพื่อกำหนดตัวแปรตามและตัวแปรอิสระในการวิจัย

เนื่องจากการกำหนดตัวแปรตามและตัวแปรอิสระต้องอิงแนวคิดจากนักวิชาการต่างสาขากัน ดังนั้นการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรตามและตัวแปรอิสระจึงแยกประเด็น ดังนี้

1.1 ตัวแปรตาม ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยดำเนินการตามลำดับดังนี้ คือ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัย วิเคราะห์และสังเคราะห์กรอบแนวคิดเบื้องต้นจากแนวคิดของนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานตำแหน่งสายบริหารในสถานศึกษา ได้ตัวแปรตาม (บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา) จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ บทบาทด้านการบริหารงานธุรการ บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล บทบาทด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน บทบาทด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และบทบาทด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ

1.2 ตัวแปรอิสระ ทำการประมวลแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดำเนินการโดยลำดับดังนี้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัย วิเคราะห์และสังเคราะห์กรอบแนวคิดเบื้องต้น จากแนวคิดนักวิชาการ ด้านพฤติกรรมองค์การ ด้านบริหารการศึกษา ด้านจิตวิทยาองค์การ ด้านบริหารธุรกิจ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา ด้านพฤติกรรมองค์การ และนักบริหารระดับสูงขององค์การทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตามแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) สังเคราะห์ข้อมูลจากกรอบแนวคิดเบื้องต้นและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ(ดูรายละเอียดในภาคผนวก) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยยึดหลักความสอดคล้อง ได้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ กลุ่มปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มปัจจัยด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน กลุ่มปัจจัยด้านองค์การ และกลุ่มปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ

2. กำหนดคำนิยามของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังนี้

ตัวแปรตามในการวิจัยนี้ คือ บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกจริงและสามารถสังเกตได้ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ภายใต้การปฏิบัติจริง ใน 6 บทบาท ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหาร ด้านพัฒนาหลักสูตรและการสอน กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร ช่วยทำความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตร จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน จัดการนิเทศภายใน อบรมบุคลากรด้านการสอนและการประเมินผล

2. ด้านการบริหารงานธุรการ หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารด้านการเงินและพัสดุ จัดทำงบประมาณเงินรายได้ของโรงเรียน จัดระบบตรวจสอบภายใน จัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง จัดระบบการพัสดุ จัดระบบบัญชี

3. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารด้านบุคลากร กำหนดนโยบาย การบริหารบุคคล จัดดำเนินการคัดเลือกครู-อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ มอบหมายงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา แจ่งวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบ การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู วิจัยหาลักษณะเด่นและลักษณะด้อยในการสอนของครู ช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ประเมินผลการสอนของครู ช่วยปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพให้แก่ครู ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะครู-อาจารย์

4. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารด้านการจัดบริการแนะแนว การจัดการปฐมนิเทศนักเรียน กำหนดนโยบายและกระบวนการเกี่ยวกับวินัยนักเรียน กำหนดมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียน พัฒนาและประสานงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร พิจารณาเกี่ยวกับวินัยและการลงโทษ จัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่นักเรียน รายงานพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ

5. ด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารด้านการกำหนดนโยบายและมาตรการ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จัดดำเนินการให้บุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ช่วยเหลือกิจกรรมของสมาคมครู-ผู้ปกครอง จัดดำเนินการในเรื่องที่ผู้ปกครองมาร้องทุกข์ เป็นตัวแทนของสถานศึกษาในกิจกรรมของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือในชุมชนอื่น ๆ จัดให้บริการแก่ชุมชน

6. ด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับบริหารหรือปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากบทบาททั้ง 5 บทบาทข้างต้น ได้แก่ จัดการประชุมสัมมนา จัดการประชุมประชาสัมพันธ์ สถานศึกษา ประเมินโปรแกรมการสอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

เช่น การประกวดต่าง ๆ กีฬา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี จัดดำเนินการเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ จัดระบบบำรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่ ดูแลคนงานมารโรง

ตัวแปรอิสระในการวิจัยนี้ คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งหมายถึง สาเหตุหรือ เงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการแสดงพฤติกรรมการทำงานในขณะที่ทำการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ด้านองค์การ และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ แต่ละด้านผู้วิจัยให้ความหมาย ดังนี้

1. ด้านลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของผู้บริหารแต่ละบุคคล ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ทักษะ ทิศนคติ แรงจูงใจของผู้บริหารโรงเรียน

1.1 ความรู้ หมายถึง การรู้จักความจริง ข้อเท็จจริง หรือหลักการต่าง ๆ โดยอาศัยการศึกษาเรียนรู้ มีประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติ หรือฝึกฝนเกี่ยวกับ เรื่องนั้น ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้ และเป็นสิ่งสำคัญมีผลต่อการปฏิบัติงาน

1.2 ความสามารถ หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมในด้านทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงาน

1.3 ความถนัด หมายถึง ความชำนาญ ความแม่นยำ ในสิ่งที่จะปฏิบัติ อันเป็นความสามารถ ในอนาคต ที่มีต่อการทำกิจกรรม หรือแสดงพฤติกรรมในทิศทางชัดเจน แม่นยำ โดยที่ผู้บริหารสามารถที่จะปฏิบัติงานที่ตนถนัดได้ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.4 ทักษะ หมายถึง ความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ถูกต้องอย่างรวดเร็ว โดยไม่ผิดพลาด หรือผิดพลาดน้อยมาก

1.5 ทิศนคติ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ที่ผู้บริหารรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ความรู้สึกชอบโรงเรียน ความรู้สึกไม่ชอบบุคลากรในโรงเรียน เป็นต้น

1.6 แรงจูงใจ หมายถึง ความต้องการพื้นฐานในการปฏิบัติงานของผู้บริหารว่าปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน โดยมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจากเหตุผลความต้องการในเรื่องใดจาก 3 เรื่องต่อไปนี้ คือความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น

2. ด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของสมาชิกในกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกันในกลุ่มงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ลักษณะเหล่านั้น ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ภาวะผู้นำในกลุ่ม บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม สถานภาพของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน ปทัสถานของกลุ่ม และการยึดเหนี่ยวในกลุ่ม

2.1 โครงสร้างกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน หมายถึง วิธีการจัดสรรหรือแบ่งงานให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มงานอย่างเหมาะสมกับเหตุ และผลนั้นจะส่งผลต่อผู้ปฏิบัติงานในองค์การในแง่ต่าง ๆ คือ ทำให้รู้ขอบข่ายหน้าที่งานของเขาเพียงใด ทำให้เกิดความพึงพอใจโดยไม่รู้สึกร่างงานนั้นมากหรือน้อยเกินไป เมื่อผู้บริหารรับรู้ขอบเขตอำนาจหน้าที่งานก็จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มและทำงานโดยใช้ความคิดริเริ่มได้เต็มที่ภายในขอบเขต ผู้บริหารยอมเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของเขาต่อบุคคลอื่น จึงสามารถติดต่อระหว่างกันและร่วมมือกับบุคคลในกลุ่มงานได้

2.2 ภาวะผู้นำ หมายถึง ภาวะที่สามารถทำการโน้มน้าวให้บุคคลอื่นคล้อยตามได้ เพื่อเป็นผลต่อประสิทธิผลขององค์การ เป็นวิถีทางการสั่งงานแก่สมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน โดยผู้นำพิจารณาเสมอว่าบุคคลากรรู้สึกอย่างไร เพื่อรับรู้ว่าจะโน้มน้าวผู้อื่นอย่างไรงานจึงจะสำเร็จ

2.3 บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมจริงที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกันแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนภายใต้การรับรู้ เข้าใจความรับผิดชอบตามหน้าที่ซึ่งกลุ่มคาดหวังไว้ หรือมอบหมายให้อย่างถ่องแท้ชัดเจน และความรุนแรงของปัจจัยเกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ความคาดหวัง ความขัดแย้งบทบาท ความคลุมเครือของบทบาท

2.4 สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน และแต่ละตำแหน่งเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ต่อกันว่ามีความสัมพันธ์ต่อสมาชิกอื่นในฐานะใด เช่น ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ในฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ในฐานะเป็นเพื่อนร่วมงาน ในฐานะเป็นผู้มีประสบการณ์ที่มีสิทธิที่จะชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้

2.5 ปทัสถาน หมายถึง แนวร่วมของกลุ่มปฏิบัติงาน ที่กลุ่มสร้างขึ้น ยอมรับ และปฏิบัติตาม เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งแยกบุคคลตามลักษณะการปฏิบัติตามปทัสถานได้ 3 พวก คือ ปฏิเสธปทัสถาน เลือกลงปฏิบัติตามบางปทัสถาน และยอมปฏิบัติตามทุกปทัสถาน

2.6 การยึดเหนี่ยวในกลุ่ม หมายถึง สภาพที่สมาชิกในกลุ่มมีการรวมตัวกันมีกิจกรรมร่วมกัน ที่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างกัน เพื่อต้องการที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่องค์การมุ่งหวัง และสามารถให้ความหมายในเชิงความสามัคคีในกลุ่มก็ได้ เพราะยิ่งกลุ่มมีความสามัคคีกันมาก อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมของสมาชิก และการปฏิบัติงานในกลุ่มยิ่งมีมากตามไปด้วย

3. ด้านองค์การ หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะหรือสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียน ลักษณะหรือสภาพเหล่านั้น ได้แก่ โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยีที่ใช้ในองค์การ กลยุทธ์ที่องค์การนำมาใช้ในการบริหารจัดการ และลักษณะงาน ซึ่งเป็นลักษณะต่างๆ ของงานในองค์การ

3.1 โครงสร้างองค์การ หมายถึง การจัดแบ่งฝ่ายงานย่อย ๆ เป็นฝ่ายต่าง ๆ หรือเป็นลักษณะของการจัดกลุ่มงานเข้าด้วยกันอย่างมีเหตุผล เช่น จัดตามจุดประสงค์ของโรงเรียน จัดตามหน้าที่ จัดตามสายบังคับบัญชา เป็นต้น และมีการกำหนดแนวปฏิบัติงานแต่ละฝ่ายไว้อย่างเหมาะสม และชัดเจนต่อการปฏิบัติได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนโดยเฉพาะระดับบริหาร คือ บริหารงานง่าย รู้ว่าใครทำอะไรรับผิดชอบต่อใคร ไม่ก่อให้เกิดปัญหางานคั่งค้าง ณ ที่จุดใด ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน มีการมอบอำนาจ ทำให้ขจัดปัญหาการเก้ยกันหรือลังเลในการทำงาน

3.2 วัฒนธรรมองค์การ หมายถึง แบบแผนหรือรูปแบบการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในโรงเรียน ที่สมาชิกร่วมกันกำหนดขึ้นให้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน เพื่อความสำเร็จของโรงเรียน

3.3 กลยุทธ์ หมายถึง แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่กำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนและนำสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีได้ชัดเจน ทั้งยังสามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับสภาพปัจจุบันได้

3.4 เทคโนโลยี หมายถึง องค์ความรู้ หรือวิทยาการ และผลที่ผู้ปฏิบัติงานได้นำวิทยาการนั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบหรือสิ่งป้อนเข้าต่าง ๆ ให้กลายเป็นวัตถุสำเร็จรูป หรือผลงานที่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

3.5 ลักษณะงาน หมายถึง ลักษณะหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของงาน เช่น ผู้ควบคุมอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน วิธีการที่ใช้ปฏิบัติงาน ผู้รับบริการ บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานซึ่งอยู่ในกลุ่มงานเดียวกัน

4. ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ หมายถึง สภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียนซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพการเมืองการปกครอง เทคโนโลยี และการศึกษา

4.1 สภาพเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพฐานะทางการเงินของประชากรในท้องถิ่น สภาพความ คล่องตัวด้านการค้า รายได้ของประชากร การผลิตสินค้าต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสถานะความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน

4.2 สภาพสังคม หมายถึง สภาพต่าง ๆ ของสังคมแวดล้อมองค์การ ได้แก่ จำนวนประชากร ระยะทางระหว่างตัวเมืองกับท้องถิ่นที่ตั้งองค์การ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเข้มแข็งขององค์การหรือชุมชนในท้องถิ่น การแพร่ระบาดของยาเสพติด สภาพความเสื่อมทรามด้านจริยธรรมของสังคม และรูปแบบการใช้ชีวิตของคนในสังคม

4.3 สภาพการเมืองการปกครอง หมายถึง นโยบายของรัฐด้านการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคนักการเมืองที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา บทบาทของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการศึกษาในท้องถิ่น กลุ่มอิทธิพล และการใช้อิทธิพลของนักการเมืองต่อการปฏิบัติงานขององค์การ การบริหารจัดการด้านงบประมาณของนักการเมืองที่มีผลต่อองค์การในท้องถิ่น

4.4 เทคโนโลยี หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การแพทย์ การสื่อสารคมนาคม และอื่น ๆ ของชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์การ

4.5 การศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษา และแหล่งให้บริการทางการศึกษาในท้องถิ่นที่ตั้งขององค์การระดับการศึกษาของประชากรในท้องถิ่น และการให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษาแก่เยาวชน

การกำหนดโครงสร้างตัวแปร

การกำหนดโครงสร้างตัวแปรในขั้นนี้ เป็นการพิจารณากำหนดโครงสร้างและรายการสำคัญ/ตัวชี้วัดของตัวแปรทุกตัวจากนิยามเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการ โดย

1. ผู้วิจัยร่างโครงสร้างและรายการสำคัญ/ตัวชี้วัด ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ทุกตัว

2. เสนอโครงสร้างและรายการสำคัญ / ตัวชี้วัด ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม เพื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหา การใช้ภาษา และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างและรายการสำคัญ ตลอดจนตัวชี้วัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยนำเสนอเป็นตาราง ดังตารางที่ 3 และ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงสร้าง รายการสำคัญ/ตัวชี้วัด ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง
ของผู้บริหารโรงเรียน

โครงสร้างรายการปัจจัย	รายการสำคัญ / ตัวชี้วัด
1. ด้านลักษณะส่วนบุคคล	
1.1 ความรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามอาชีพ และตำแหน่งหน้าที่งาน 2. ความรู้ด้านงานวิชาการ ธุรการ บริหารงานบุคคล กิจกรรมนักเรียน โรงเรียนกับชุมชน และการปฏิบัติงานอื่น ๆ
1.2 ความสามารถ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถด้านการใช้ภาษา และความมีเหตุผลในการปฏิบัติงาน 2. ความพร้อมที่จะปฏิบัติงานใดงานหนึ่งในทันที 3. ความแข็งแรงของสุขภาพกายและสุขภาพจิต 4. ความพร้อมที่จะแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ดี
1.3 ทักษะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน 2. ความรวดเร็วแม่นยำในการตรวจความถูกต้องของงาน 3. สามารถปฏิบัติงานให้ได้งานที่ดี และสม่ำเสมอ 4. การทำงานยังคงมีคุณภาพดีดั้งเดิมแม้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป 5. ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีสม่ำเสมอแม้อยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างกัน 6. มีความรวดเร็วแม่นยำในการปฏิบัติงาน 7. ทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วและมีการประสานงานกันดี 8. สามารถรู้ผลหรือตรวจสอบความถูกต้องได้รวดเร็วและไม่ผิดพลาด
1.4 ความถนัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถที่แฝงเร้นอยู่ภายใน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติงานได้อย่างทันทีทันใด
1.5 ทศนคติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าผู้รู้ได้ถึงความรู้สึกชอบสิ่งต่าง ๆ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

โครงสร้างรายการปัจจัย	รายการสำคัญ / ตัวชี้วัด
	<ol style="list-style-type: none"> 2. สามารถสื่อให้ผู้อื่นรับรู้ถึงความรู้สึกที่ไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ 3. สามารถสื่อให้ผู้อื่นรับรู้ ถึงความจริงใจต่องานได้ 4. ความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร และสมาชิกในองค์กร 5. พฤติกรรมเด่นชัดเกี่ยวกับการมุ่งเน้นงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
1.6 แรงจูงใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติงานภายใต้ความต้องการความสำเร็จ 2. การปฏิบัติงานภายใต้ความต้องการความสัมพันธ์ 3. การปฏิบัติงานภายใต้ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น
2. ด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน	ลักษณะต่าง ๆ ของสมาชิกในกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน
2.1 โครงสร้างของกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมอบหมายงานชัดเจน 2. ระดับความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน 3. ลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2.2 ภาวะผู้นำ	1. แบบของผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ
2.3 บทบาท	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกเข้าใจบทบาทของตนอย่างถูกต้อง 2. การรับรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับเป้าหมายการปฏิบัติงานที่กลุ่มต้องการ
2.4 ปทัสถาน	1. การยอมรับข้อตกลงเกี่ยวกับแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของสมาชิกทุกคน เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน
2.5 การยึดเหนี่ยวในกลุ่ม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคีของบุคลากรในโรงเรียน 2. ผลงานที่มีคุณภาพ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

โครงสร้างรายการปัจจัย	รายการสำคัญ / ตัวชี้วัด
2.6 สถานภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. บุคคลผู้ชี้นำการปฏิบัติของสมาชิกที่ตำแหน่งหน้าที่สูงกว่าจะมีอำนาจอยู่เป็นทางการในการบังคับบัญชาสมาชิก ตามสายงานที่รับผิดชอบ 2. การยอมรับนับถือกันและกันด้วยเหตุผลของตำแหน่งหน้าที่งาน
3. ด้านองค์การ	<p>สภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ภายในองค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ กลยุทธ์ เทคโนโลยี และลักษณะงาน</p>
3.1 โครงสร้างองค์การ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับความชัดเจนของการแบ่งงานในโรงเรียนออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ 2. มีการกำหนดแนวปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนชัดเจน 3. ระดับความมากน้อยที่ผู้ปฏิบัติงานมีอำนาจในการตัดสินใจ แก้ปัญหางานด้วยตนเอง 4. การแบ่งหรือมอบหมายงานโดยใช้หลักความชำนาญเฉพาะทาง 5. ระดับความมากน้อยของการใช้กฎ ระเบียบในการปฏิบัติงาน 6. ระดับความเหมาะสมของอัตราส่วนระหว่างหัวหน้างาน ต่อจำนวน ลูกน้องหรือสมาชิกในแต่ละกลุ่มงาน
3.2 วัฒนธรรม องค์การ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำรงไว้ซึ่งแนวปฏิบัติร่วมกันที่สร้างสรรค์ของโรงเรียนในด้านการปฏิบัติงาน การใช้ภาษา การแสดงออกต่อกัน และพิธีการต่าง ๆ
3.3 กลยุทธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนมีแผนงานในระยะยาวที่ระบุถึงทิศทางวิธีทำงานหรือแผนของโรงเรียนไว้ชัดเจน หรือสามารถยืดหยุ่นได้ดีเพียงใด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

โครงสร้างรายการปัจจัย	รายการสำคัญ / ตัวชี้วัด
3.4 เทคโนโลยี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปริมาณการนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน 2. การใช้วิทยากร ความรู้ สำหรับการพัฒนากิจการของโรงเรียน
3.5 ลักษณะงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับความถี่ ที่หัวหน้างานนิเทศงาน แก่ผู้ปฏิบัติงาน 2. ลักษณะงานที่ปฏิบัติมีระดับความอิสระ ความจำใจ ในการทำงานเพียงใด 3. ระดับความเพียงพอ และความสะดวกด้านเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่โรงเรียนจัดสรรให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน
4. ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ	สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพการเมืองการปกครอง เทคโนโลยี และการศึกษา
4.1 สภาพเศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับฐานะทางการเงินของประชากรในท้องถิ่น 2. ระดับความคล่องตัวด้านการค้า 3. ปริมาณการผลิตสินค้าต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น 4. ระดับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชน 5. ปริมาณการซื้อขายในท้องถิ่น
4.2 สภาพสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนประชากร หรือระดับความหนาแน่นของประชากร 2. ระยะทางระหว่างตัวเมืองกับท้องถิ่น ที่ตั้งโรงเรียน 3. ระดับความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน 4. ระดับการสนับสนุนที่โรงเรียนได้รับจากชุมชน 5. ปริมาณการแพร่ระบาดของยาเสพติดในท้องถิ่น 6. ระดับความเสื่อมโทรมด้านจริยธรรมของสังคม 7. รูปแบบการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นเป็นสังคมเมืองหรือชนบท

ตารางที่ 3 (ต่อ)

โครงสร้างรายการปัจจัย	รายการสำคัญ / ตัวชี้วัด
4.3 สภาพการเมือง การปกครอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับความชัดเจนว่าด้วย นโยบายของรัฐด้านการศึกษา 2. ระดับความมีวิสัยทัศน์ของนักการเมืองในด้านการศึกษาชาติ 3. ระดับความน่านโยบายการศึกษาของรัฐไปปฏิบัติ 4. ระดับความสนใจด้านการศึกษาของนักการเมืองท้องถิ่น 5. ระดับความรุนแรงในการใช้อิทธิพลทางการเมืองต่อวงการการศึกษา 6. ระดับความสำคัญการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาชาติ 7. ระดับค่านิยมในการเลือกตั้งของคนในท้องถิ่น 8. ระดับความไม่เป็นธรรมหรือไม่ถูกต้องของการเลือกตั้งต่าง ๆ
4.4 เทคโนโลยี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับความเจริญด้านวัตถุ สิ่งก่อสร้างในท้องถิ่น 2. ระดับความทันสมัยด้านการมีและใช้เทคโนโลยี ในการดำรงชีวิตประจำวัน 3. ระดับความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการทางการแพทย์ การสื่อสารคมนาคม การผลิต และอื่น ๆ ของท้องถิ่น
4.5 การศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ในท้องถิ่น 2. จำนวนผู้จบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และขั้นที่สูงกว่า 3. จำนวนแหล่งให้บริการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน 4. ระดับการให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชน ได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 4 โครงสร้าง รายการสำคัญ ตัวชี้วัด เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
1. ด้านการ บริหาร งาน วิชาการ	พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานบริหารเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตร และการสอน กำหนดเป้าหมาย ของหลักสูตร ช่วยทำความเข้าใจ ในเนื้อหาของหลักสูตร จัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียน- การสอน จัดนิเทศภายใน อบรม บุคลากรด้านการสอน และ การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ ทุกหลักสูตรที่โรงเรียนเปิดสอน 2. จัดหาคู่มือหลักสูตรไว้ทุกหลักสูตร 3. วิเคราะห์และจัดโครงสร้างหลักสูตร ทุกหลักสูตร 4. พิจารณาทบทวนและปรับปรุง โครงสร้างหลักสูตร 5. จัดหาเอกสารสื่อความรู้เกี่ยวกับ วิธีการสอนไว้ให้บริการแก่ครู 6. ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิธีสอน ที่น่าสนใจ 7. กำหนดเป้าหมายชัดเจนไว้ ทุกหลักสูตร 8. ชี้แจงเป้าหมายหลักสูตรแก่ครู 9. ศึกษาคำอธิบายรายวิชาทุกวิชา ที่มีในโครงสร้างหลักสูตร 10. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้รายวิชา 11. กำหนดเกณฑ์การประเมินผล รายวิชา 12. จัดหาสื่อการเรียนการสอน ทุกรายวิชา 13. จัดหาวัสดุเพื่อการผลิตสื่อ การเรียนการสอนไว้บริการแก่ครู 14. จัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
		<p>อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น</p> <p>สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ</p> <p>คอมพิวเตอร์ ฯลฯ</p>
		<p>15. นิเทศภายในเกี่ยวกับ</p> <p>หลักสูตร การเรียนการสอน</p> <p>การผลิตสื่อ การวัดผล</p> <p>และประเมินผล</p>
		<p>16. จัดอบรมให้ความรู้แก่ครู</p> <p>ด้านการสอน และ</p> <p>การวัดและประเมินผล</p>
2. ด้านการ	พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับ	17. จัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน
บริหาร	การปฏิบัติงานบริหารด้านการ	งบประมาณของโรงเรียน
งาน	เงินและพัสดุ จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียน	18. จัดทำหลักฐานการเงินและบัญชี
ธุรการ	จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียน	19. จัดทำรายงานการเงิน
	จัดระบบตรวจสอบภายใน	ตามระเบียบกระทรวงการคลัง
	จัดระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง	20. จัดทำหลักฐานรับ-จ่ายเงิน
	จัดระบบการพัสดุ จัดระบบบัญชี	21. เก็บรักษาเงิน
	ตลอดจนการบริหารงานเกี่ยวกับ	ตามระเบียบปฏิบัติ
	งานสารบรรณ	22. กระบวนการจัดเก็บ
		รักษาเงินที่ปฏิบัติจริง
		เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติ
		23. การควบคุมและตรวจสอบ
		การเงินการบัญชีเป็นปัจจุบัน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
		<p>24. การจัดซื้อ จัดจ้างถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ ตรวจสอบได้ เป็นปัจจุบัน</p> <p>25. จัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน</p> <p>26. มีการบำรุงรักษาวัสดุและการปรับซ่อม</p> <p>27. มีการตรวจสอบพัสดุประจำปี และการจำหน่ายที่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติ</p> <p>28. การจัดทำทะเบียนที่ราชพัสดุถูกต้องตามแนวปฏิบัติ</p> <p>29. การปฏิบัติงานสารบรรณถูกต้องรวดเร็ว</p>
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	<p>พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารบุคคล การกำหนดนโยบายบริหารบุคคล บริหารบุคคล จัดดำเนินการคัดเลือกครู และบุคลากรอื่น ๆ มอบหมายงานให้แก่บุคลากรในโรงเรียน แจ้งวัตถุประสงค์ของโรงเรียนให้บุคลากรทุกคนรับทราบ สังเกตพฤติกรรม การสอนของครู วินิจฉัยหาจุดเด่นและจุดด้อยในการสอน</p>	<p>30. กำหนดนโยบายและเป้าหมายของงานบริหารบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษรตามสภาพจริงของโรงเรียน</p> <p>31. จัดทำแผนภูมิการบริหารโรงเรียนให้ทุกคนรับทราบ</p> <p>32. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงานบุคลากรชัดเจน</p> <p>33. กำหนดวิธีการคัดเลือกครูอัตราจ้าง</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
<p>ของครู ช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ประเมินผล การสอนของครู ช่วยปรับปรุง และพัฒนาการสอนของครู ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพให้แก่ครู</p> <p>ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะครูอาจารย์</p>		<p>ที่ชัดเจนโปร่งใสตรงตามสภาพความต้องการจำเป็นของโรงเรียน</p> <p>34. แจ้งวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ให้ครูและบุคลากรรับทราบทุกคน</p> <p>35. สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู</p> <p>36. วิเคราะห์พฤติ กรรมการสอนของครู ทราบลักษณะเด่น-ด้อย ของครูเป็นราย ๆ</p> <p>37. ช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาชั้นเรียน</p> <p>38. ประเมินการสอนของครูทุกภาคเรียน</p> <p>39. พัฒนาการสอนของครูด้วยวิธีการต่าง ๆ</p> <p>40. ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ แก่ครูด้วยวิธีการต่าง ๆ</p> <p>41. จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี ของครู</p> <p>42. จัดกิจกรรมบำรุงขวัญ กำลังใจบุคลากร</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
4. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารด้านกิจการนักเรียน ได้แก่ การจัดการบริการแนะแนว การจัดประชุมพิเศษ นักเรียน กำหนดนโยบายและกระบวนการเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน กำหนดมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียน พัฒนาและประสานงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร พิจารณาเกี่ยวกับวินัยและการลงโทษ จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน รายงานพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ	43. การจัดให้บริการแนะแนวด้านการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล 44. จัดบริการสนเทศด้านอาชีพ และความรู้ต่าง ๆ แก่นักเรียน 45. จัดบริการให้คำปรึกษานักเรียน 46. จัดบริการวางตัวบุคคลแก่นักเรียน 47. จัดบริการติดตามและประเมินผล 48. การประชุมพิเศษนักเรียนใหม่ 49. การปัจฉิมพิเศษนักเรียนเก่า 50. กำหนดนโยบายด้านวินัยนักเรียนชัดเจน 51. ดำเนินการสร้างวินัยนักเรียนภายใต้กระบวนการที่กำหนดในนโยบาย 52. กำหนดมาตรการด้านความปลอดภัย 53. ติดตามดูแลให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง 54. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านวิชาการ 55. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรม จริยธรรม 56. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการอาชีพ 57. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านสุขภาพ และพลานามัย 58. พิจารณาระดับความมีวินัยของนักเรียนเพื่อการพัฒนาวินัยเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
		59. พิจารณาลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบของโรงเรียนและสังคม 60. ติดตามการปรับพฤติกรรมนักเรียนภายหลังการลงโทษ 61. จัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน 62. รายงานพฤติกรรม และการเรียนของนักเรียน ให้ผู้ปกครองรับทราบ
5. ด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน	พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กำหนดนโยบาย และมาตรการด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จัดดำเนินการให้บุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ช่วยเหลือกิจกรรมของสมาคมครู-ผู้ปกครอง จัดดำเนินการในเรื่องที่ผู้ปกครองมาร้องทุกข์เป็นตัวแทนของโรงเรียนในกิจกรรมของชุมชน จัดให้บริการแก่ชุมชนในลักษณะงานต่าง ๆ	63. กำหนดนโยบายโรงเรียนกับชุมชน พร้อมระบุมมาตรการที่ชัดเจน 64. กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน 65. กำหนดภารกิจให้ครู นักเรียน บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน 66. ให้ความช่วยเหลือกิจกรรมของสมาคมครู - ผู้ปกครอง 67. อำนวยความสะดวก รับเรื่องร้องทุกข์ของผู้ปกครอง 68. แก้ปัญหาตามข้อร้องทุกข์ของผู้ปกครอง 69. ร่วมกันกับชุมชนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี วันสำคัญ วิชาการ 70. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชุมชนท้องถิ่นและชุมชนต่างท้องถิ่น ในฐานะตัวแทนของโรงเรียน 71. ให้บริการด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้าง	รายการสำคัญ	ตัวชี้วัด
		72. ให้บริการด้านวิชาการและอาชีพแก่ชุมชน
		73. ให้บริการด้านบุคลากรแก่ชุมชน
		74. ให้บริการด้านแรงงานแก่ชุมชน
		75. ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน
		76. ให้บริการด้านนันทนาการแก่ชุมชน
		77. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน
		78. ทำการเผยแพร่เกียรติประวัติโรงเรียน
		79. ร่วมพัฒนาชุมชน
		80. ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน
6. ด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ	พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานวิชาการ ธุรการ บริหารบุคคล กิจกรรมนักเรียน โรงเรียน กับชุมชนได้แก่จัดประชุม-สัมมนา จัดประชาสัมพันธ์ สถานศึกษา ประเมินโครงสร้างหลักสูตรที่เปิดทำการสอน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดระบบเกี่ยวกับการใช้และบำรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ ดูแลคนงานภารโรง เป็นพิธีกร เป็นประธานในงานพิธีต่าง ๆ	81. จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการในระดับโรงเรียนหรือจังหวัดหรือเขตการศึกษาหรือระดับชาติ
		82. ประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้หน่วยงานอื่นรับทราบด้วยวิธีการ และสื่อแบบต่าง ๆ
		83. ประเมินการจัดโครงสร้างหลักสูตรเพื่อความเหมาะสม
		84. ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัด เช่น กิจกรรมด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม
		85. จัดระเบียบแนวปฏิบัติการใช้อาคารสถานที่
		86. บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้ใช้งานได้ดี
		87. กำหนดแนวปฏิบัติและกำกับการปฏิบัติงานงานของคนงานภารโรง
		88. ปฏิบัติหน้าที่ประธานในพิธีตามคำเชิญ
		89. จัดทำแผนระยะสั้นและแผน 5 ปีโรงเรียน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขั้นการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. รับคืนโครงสร้างและรายการสำคัญที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำข้อมูลจากโครงสร้างและรายการสำคัญ/ตัวชี้วัด ดำเนินการยกร่างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับโครงสร้างและรายการสำคัญ/ตัวชี้วัดของตัวแปรอิสระ "ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา" ที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้งหมด 105 รายการ และโครงสร้างและรายการสำคัญ/ตัวชี้วัดของตัวแปรตาม "บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา" จำนวน 89 รายการ เพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความเหมาะสมเพียงใดโดยร่างเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ กำหนดให้ค่าน้ำหนักในแต่ละรายการดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

พร้อมนี้ได้จัดให้มีพื้นที่สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะตอนท้ายแบบสอบถามทั้งสองฉบับ

2. นำร่างแบบสอบถามตามข้อ 1 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ฉบับ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) สำหรับสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 ท่าน

4. ส่งและรับคืนแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละของข้อคำถามแต่ละข้อ และเลือกข้อที่มีผู้ตอบในระดับมาก ถึงมากที่สุดตั้งแต่ ร้อยละ 50.00 ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมด ในตอนนี้พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนที่สอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 89 รายการ นั้นข้อคำถามที่มีผู้ตอบในระดับมากถึงมากที่สุดตั้งแต่ ร้อยละ 50.00 มีจำนวน 24 รายการ ในขณะที่ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนที่สอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 105 รายการนั้น ข้อคำถามที่มีผู้ตอบในระดับมากถึงมากที่สุดตั้งแต่ร้อยละ 50.00 มีจำนวน 42 รายการ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาเป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

5. สร้างเครื่องมือวิจัยโดยนำข้อมูลที่คัดเลือกได้จาก ข้อ 4 ทำการปรับปรุงด้านภาษา และร่างเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ มีทั้งหมด 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ " ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา " จำนวน 42 ข้อ มีเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักในแต่ละข้อ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ถ้าขาดปัจจัยนั้น ๆ แล้วจะไม่สามารถปฏิบัติงานได้

อย่างมีประสิทธิภาพ หรือปัจจัยนั้นมีความสำคัญมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ถ้าขาดปัจจัยนั้น ๆ แล้วก็ยังพอปฏิบัติงานได้ แต่การปฏิบัติงาน

จะไม่มีประสิทธิภาพ หรือปัจจัยนั้นมีความสำคัญมาก

ระดับ 3 หมายถึง ถ้าขาดปัจจัยนั้น ๆ แล้วน่าจะปฏิบัติงานได้ และไม่แน่ใจในการ

ปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ปัจจัยนั้นมีความสำคัญ

ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ถ้าขาดปัจจัยนั้น ๆ แล้วน่าจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หรือปัจจัยนั้นมีความสำคัญน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ถ้าขาดปัจจัยนั้น ๆ แล้วก็สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพหรือปัจจัยนั้น ๆ ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

หรือปัจจัยนั้นมีความสำคัญน้อยที่สุด

ในส่วนท้ายของตอนที่ 2 มีการเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมได้

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเพื่อสำรวจสภาพบทบาทที่ปฏิบัติจริง จำนวน 27 ข้อ มีเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักต่าง ๆ ดังนี้

ข้อที่ 1-6 ระดับ 5 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ อย่างน้อย

ทุกปีการศึกษา และแต่ละปีไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง

ระดับ 4 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ 2 ปีการศึกษา

ต่อครั้ง

ระดับ 3 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ 3 ปีการศึกษา

ต่อครั้ง

ระดับ 2 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ

4-5 ปีการศึกษาต่อครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ 6 ปีการศึกษา

ขึ้นไป ต่อครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย

- ข้อที่ 7-13 ระดับ 5 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกภาคเรียน
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย
ระดับ 4 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
ปีการศึกษาละครั้ง
ระดับ 3 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ 2 ปีการศึกษา
ต่อครั้ง
ระดับ 2 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ 3 ปีการศึกษา
ต่อครั้ง
ระดับ 1 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ มากกว่า 3 ปี
การศึกษาต่อครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย
- ข้อที่ 14-21 ระดับ 5 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกเดือน
เดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย
ระดับ 4 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกภาคเรียน
ภาคเรียนละ 2-3 ครั้ง
ระดับ 3 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกภาคเรียน
ภาคเรียนละครั้ง
ระดับ 2 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
ทุกปีการศึกษา ปีการศึกษาละครั้ง
ระดับ 1 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
ทุก 3 ปีการศึกษา ต่อครั้ง
- ข้อที่ 22-27 ระดับ 5 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกสัปดาห์
สัปดาห์ละครั้งเป็นอย่างน้อย
ระดับ 4 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกเดือน
เดือนละ 1-2 ครั้ง
ระดับ 3 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทุกภาคเรียน
ภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง
ระดับ 2 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
ทุกปีการศึกษา ปีการศึกษาละครั้ง
ระดับ 1 หมายถึง แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
ทุก 3 ปีการศึกษา ต่อครั้ง

นำแบบสอบถามดังกล่าว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา และให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางสำหรับผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไข เสร็จสิ้นแล้วจึงไปทดลองใช้ (try-cut) กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 ราย

6. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.1 หาความตรง เป็นการหาความตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ (1) ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และ (2) การนำเสนอโครงสร้างและ รายการสำคัญและตัวชี้วัดของตัวแปรต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและพิจารณา ความตรงตามเนื้อหาของตัวแปร

6.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยทำการทดลองใช้ (try-out) แบบ สอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการนำไปใช้และศึกษาความเป็นปรนัย ของแบบสอบถาม

ทดลองใช้เครื่องมือกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 35 โรงเรียน ซึ่งมีลักษณะ คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่ไม่ใช่กลุ่มผู้ที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัย นำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง ทำการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient)

$$\text{สูตร Alpha Coefficient } (\alpha) = \left| \frac{K}{K-1} \right| \left| 1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right|$$

K = จำนวนข้อคำถามทั้งหมด

Si^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

St^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

$\sum$ = ผลรวม

จากการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ซึ่งแสดงถึงความ เที่ยงของแบบสอบถามในระดับค่าความเชื่อมั่นดังนี้

ตอนที่ 2 กลุ่มปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ข้อ 1-19 มีค่าความเชื่อมั่น 0.97

กลุ่มปัจจัยด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ข้อ 20-29 มีค่าความเชื่อมั่น 0.93

กลุ่มปัจจัยด้านองค์การ ข้อ 30-37 มีค่าความเชื่อมั่น 0.90

กลุ่มปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ ข้อ 38-42 มีค่าความเชื่อมั่น 0.89

เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่มปัจจัย ข้อ1-42 แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.98

ตอนที่ 3 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน ข้อ1-27 มีค่าความเชื่อมั่น 0.96

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยนี้ กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิไว้ 3 ชุด เพื่อพิจารณาในประเด็นที่แตกต่าง กัน แต่ละชุดมี เกณฑ์การเลือกดังนี้(ขายนามผู้ทรงคุณวุฒิแสดงในภาคผนวก)

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 1 เพื่อพิจารณาตัวแปรอิสระในการวิจัย จำนวน 5 ท่าน กำหนดคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นนักวิชาการด้านพฤติกรรมองค์กร
2. เป็นนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา
3. เป็นนักบริหารระดับสูงขององค์การทางการหรือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 เพื่อพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน 20 ท่าน กำหนดคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี
2. เป็นนักวิชาการที่มีผลงานการเขียนตำราเกี่ยวกับพฤติกรรมองค์กร หรือทฤษฎีองค์กร

3. เป็นนักวิชาการด้านจิตวิทยาสังคม หรือจิตวิทยาองค์กร หรือการบริหารธุรกิจ ที่มีผลงานการเขียนตำราด้านจิตวิทยาสังคม หรือจิตวิทยาองค์กร หรือพฤติกรรมศาสตร์ หรือการบริหารจัดการองค์การทางธุรกิจ เป็นต้น

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 3 เพื่อพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 20 ท่าน กำหนดคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี หรือ
2. ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1 กำหนดรหัสแบบสอบถามทุกฉบับจำนวน 396 ฉบับโดยใช้รหัสเป็นตัวเลข 5 ตัว เลขหลักหน่วยและหลักสิบ หมายถึง ลำดับที่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด เลขหลักร้อย กำหนดไว้ 3 รหัส คือ 1 หมายถึงโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 หมายถึง โรงเรียนขนาดกลาง 3 หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็ก เลขหลักพันและหลักหมื่น หมายถึง เขตการศึกษา เช่น รหัสแบบสอบถามฉบับที่ 07310 หมายถึง แบบสอบถามจากโรงเรียนที่อยู่ในเขตการศึกษา 7 เป็นกลุ่มตัวอย่างประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก และเป็นโรงเรียนลำดับที่ 10 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ว่าลำดับที่เท่าใดคือโรงเรียนใด

2. บรรจุซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของผู้วิจัย เพื่อสะดวกในการส่งกลับทางไปรษณีย์

3. ส่งและเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ โดยทางไปรษณีย์ และบางส่วนเก็บคืนด้วยตนเอง ทั้งนี้ได้แบบสอบถามกลับมาตามกำหนดเวลา (ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่าง 22 ตุลาคม 2543 ถึง 15 ธันวาคม 2543) จำนวน 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 62 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 396 ฉบับ

4. ผู้วิจัย ติดตามทวงถาม แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เหลือ โดยทางโทรศัพท์ และทางไปรษณีย์จดหมายด่วน ใช้เวลา 5 สัปดาห์ (18 ธันวาคม 2543 ถึง 26 มกราคม 2544) ได้แบบสอบถามกลับเพิ่มอีก 133 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 380 ฉบับ

5. ผู้วิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่าสามารถนำสู่การวิเคราะห์ได้จริง เพียง 359 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 90 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่คุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนระดับการปฏิบัติบทบาทแต่ละบทบาท เป็นรายชื่อ โดยกำหนดเกณฑ์การคิณน้ำหนักของค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 ถือว่า ปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 ถือว่า ปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ถือว่า ปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 ถือว่า ปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 ถือว่า ปฏิบัติน้อยที่สุด

4. กรณีแบบสอบถามบางฉบับที่ข้อมูลการตอบ ขาดหายไปเป็นบางข้อ ผู้วิจัยใช้วิธีการเติมค่าที่ขาดหายไปนั้น ๆ โดยใช้ค่ามัธยฐาน (median) แทน

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย โดยมีขั้นตอนการนำเสนอเป็นเนื้อหา 5 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ข้อจำกัดในการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิเคราะห์บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการบริหารงาน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ